

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอสระอ่า จังหวัดเพชรบุรี” ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตประชาชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ร่วมกับการพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีรายละเอียดการวิจัยดังต่อไปนี้

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) โดยศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความในวารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์
2. ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยดำเนินการศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่อาศัยทำกินอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอสระอ่า จังหวัดเพชรบุรีซึ่งมี 8 หมู่บ้าน จำนวน 1,353 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2547, น. 89) โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

ทั้งนี้ ก่อนการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ผู้ศึกษาได้ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งรับผิดชอบการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้งในส่วนกลางและจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

$$\begin{aligned}
 \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{N}{1+Ne^2} \\
 \text{กำหนดให้ } n &= \text{จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ศึกษา} \\
 N &= \text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด} \\
 e &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น} \\
 &\text{กำหนดให้เป็น } 5\% = 0.05 \\
 \text{ดังนั้น ครัวเรือนตัวอย่าง} &= \frac{1,353}{1+1,353 (0.05)^2} \\
 &= 300 \text{ ครัวเรือน}
 \end{aligned}$$

และจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 300 ครัวเรือน ข้างต้น เก็บได้จริง 294 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.00 ผู้ศึกษาได้ทำการกระจายสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ได้สัดส่วนและความเหมาะสมเพียงพอต่อการเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 3.1

ชื่อหมู่บ้านจำนวน 8 หมู่บ้านในพื้นที่ตำบลสามพระยา

ชื่อหมู่บ้าน (จำนวน 8 หมู่บ้านในพื้นที่ตำบลสามพระยา)	จำนวน (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านสามพระยา	134	30
บ้านช้างแท่งกระจาด	220	48
บ้านดอนมะกอก	256	56
บ้านหนองข้าวนก	245	54
บ้านหนองโสน	145	32
บ้านอ่างหิน	210	42
บ้านเขากระปุกพัฒนา	85	19
บ้านโครงการพัฒนา	58	13
รวมทั้งสิ้น	1,353	294

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามจากการประมวลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาทั้งจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพัฒนาข้อมูลของแบบสอบถามจากตัวชี้วัดข้อมูลพื้นฐานคุณภาพชีวิตจากแนวคิดต่างๆ โดยปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อการจัดเก็บข้อมูลตามตัวแปรทั้ง 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก อาชีพรอง และรายได้ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบโดยอิสระ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านสังคม เป็นลักษณะคำถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของศูนย์ศึกษาฯ การมีส่วนร่วมกิจกรรมของกลุ่ม โดยเป็นลักษณะคำถามปลายปิด ซึ่งกันและกัน ความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต ลักษณะคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านความรู้และคุณธรรม เป็นลักษณะคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในการใช้ความรู้และถ่ายทอดความรู้ และการเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตนเองในตนเอง ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด และมีมาตรวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนในส่วนนี้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

คำตอบ	ค่าน้ำหนักคะแนน
ปฏิบัติในระดับมาก	3
ปฏิบัติในระดับปานกลาง	2
ปฏิบัติในระดับน้อย	1

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยง (Validity) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา (Contents Validity) เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของแบบสอบถามตามทีสร้างขึ้น ก่อนนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test)

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับประชาชน (กลุ่มตัวอย่าง) ที่อาศัยอยู่ในตำบลสามพระยา พื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 30 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วย ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.9445 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริงในขั้นตอนการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามเป็นเครื่องมือดำเนินงานไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และเก็บรวบรวมผลข้อมูลได้จำนวน 294 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการที่ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติเชิงการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistic Package for Social Science : SPSS) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) ของระดับการปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\
 &= \frac{3-1}{3} \\
 &= 0.66
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ระดับคะแนนเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติจะมีชั้นของคะแนน คือ
 2.34-3.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสูง
 1.67-2.33 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง
 1.00-1.66 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ที่ได้
 ทำการศึกษาจะใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของตัวอย่างที่ศึกษา วิเคราะห์โดยค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่
2. ข้อมูลปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านความรู้และคุณธรรม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม วิเคราะห์โดยค่า F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pear Product Moment Correlation Coefficient)
4. ทดสอบความแตกต่างด้วยการจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยวิธีของ Scheffe

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอผลการศึกษาประกอบด้วย ตารางค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตารางค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตารางความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ตารางการจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparisons) ของ Scheffe ตารางทดสอบค่า F-test โดยการบรรยายสรุปประกอบตาราง